

DOMSTOLENS DOM (Sjette Afdeling)

14. maj 1998 *

I sag C-259/96 P,

Rådet for Den Europæiske Union ved direktør Jean-Paul Jacqué, Diego Canga Fano og Thérèse Blanchet, alle Rådets Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede, og med valgt adresse i Luxembourg hos generaldirektør Alessandro Morbilli, Den Europæiske Investeringsbanks Direktorat for Juridiske Anliggender, 100, boulevard Konrad Adenauer,

appellant,

angående appel af dom afsagt den 26. juni 1996 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans (Anden Afdeling) i sag T-91/95, De Nil og Impens mod Rådet (Sml. Pers. II, s. 959), hvori der er nedlagt påstand om ophævelse af denne dom,

de andre parter i appelsagen:

Lieve de Nil, tjenestemand ved Rådet for Den Europæiske Union med bopæl i Wolvertem (Belgien)

og

Christiane Impens, tjenestemand ved Rådet for Den Europæiske Union med bopæl i Bruxelles,

* Processprog: fransk.

begge ved advokaterne Jean-Noël Louis, Véronique Leclercq og Ariane Tornel, Bruxelles, og med valgt adresse i Luxembourg hos Fiduciaire Myson SARL, 30, rue de Cessange,

har

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

sammensat af afdelingsformanden, H. Ragnemalm, og dommerne R. Schintgen, G. F. Mancini, J. L. Murray og G. Hirsch (refererende dommer),

generaladvokat: M. B. Elmer

justitssekretær: assisterende justitssekretær H. von Holstein,

på grundlag af den refererende dommers rapport,

og efter at generaladvokaten har fremsat forslag til afgørelse den 15. juli 1997,

afsagt følgende

Dom

- 1 Ved appelskrift indleveret til Domstolens Justitskontor den 23. juli 1996 har Rådet for Den Europæiske Union i medfør af artikel 49 i EF-statutten for Domstolen og de tilsvarende bestemmelser i EKSF- og Euratom-statutterne for Domstolen iværksat appel af dom afsagt den 26. juni 1996 af Retten i Første Instans i sag T-91/95, De Nil og Impens mod Rådet (Sml. Pers. II, s. 959, herefter »den appellerede dom«), hvorved Retten annullerede Rådets afgørelser af 9. og 15. juni 1994, hvorved sagsøgernes anmodninger af 9. februar 1994 om erstatning blev afslået, samt annullerede afgørelsen af 4. januar 1995, hvorved sagsøgernes klage af 6. september 1994 blev afvist, og tilpligtede Rådet at betale hver af sagsøgerne 500 000 BEF i samlet erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk skade.

- 2 Det fremgår af den appellerede dom, at sagsøgerne fik adgang til prøverne i forbindelse med den interne udvælgelsesprøve B/228 med henblik på besættelse af femten stillinger som assistent i lønklasse B5 derved, at tjenestemænd i lønklasse C1 kunne opnå en »opnormering« af deres stilling til denne lønklasse. Da de ikke blev optaget på egnhedslisten for udvælgelsesprøven, anlagde sagsøgerne sammen med syv andre ansøgere sag ved Retten, som annullerede »de dispositioner, der blev truffet efter afgørelserne om at give ansøgerne adgang til prøverne i den interne udvælgelsesprøve B/228 ...« (dom af 11.2.1993, sag T-22/91, Raiola-Denti m.fl. mod Rådet, Sml. II, s. 69).
- 3 Efter denne dom, som ikke blev appelleret, besluttede Rådet dels at opretholde afgørelserne om ændret indplacering af de femten ansøgere, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228, med virkning fra den 1. januar 1991, dels at offentliggøre en meddelelse om intern udvælgelsesprøve B/228a med henblik på besættelse af seks stillinger som assistent i lønklasse B5 ved opnormering af stillinger i lønklasse C1. Arten af prøverne i forbindelse med udvælgelsesprøve B/228a og de nærmere bestemmelser om vurderingen af prøverne var identiske med, hvad der gjaldt for udvælgelsesprøve B/228. Det anførtes i meddelelsen om udvælgelsesprøve B/228a, at de ansøgere kunne få adgang til prøven, som allerede havde fået adgang til prøverne i forbindelse med udvælgelsesprøve B/228.
- 4 Efter gennemførelsen af prøverne, som de deltog i, blev sagsøgerne optaget på egnhedslisten. Begges stilling blev opnormeret til lønklasse B5 med virkning fra den 1. januar 1994. Sagsøgerne var imidlertid af den opfattelse, at Rådet uanset denne ændrede indplacering ikke reelt kunne antages at have truffet foranstaltninger til at erstatte det tab, der var blevet påført dem som følge af, at udvælgelseskomitéen for udvælgelsesprøve B/228 havde afslået at optage dem på egnhedslisten for denne udvælgelsesprøve, for så vidt som de som følge af dette afslag ikke havde opnået en ændret indplacering med virkning fra den 1. januar 1991.
- 5 Den 9. februar 1994 indgav sagsøgerne følgende en anmodning i medfør af artikel 90, stk. 1, i vedtægten for tjenestemænd i De Europæiske Fællesskaber (herafter »vedtægten«) om erstatning for det tab, som de havde lidt som følge af denne ulovlige afgørelse fra udvælgelseskomitéen for udvælgelsesprøve B/228.

- 6 Denne anmodning og en klage i medfør af vedtægtens artikel 90, stk. 2, blev afvist ved Rådets afgørelser af 9. og 15. juni 1994 samt af 4. januar 1995, og sagsøgerne anlagde derefter den 29. marts 1995 sag ved Retten, hvorunder de dels påstod disse afgørelser ophævet, dels påstod Rådet tilpligtet at betale hver sagsøger et beløb på 500 000 BEF i erstatning for økonomisk tab, samt betale hver af dem et symbolsk beløb på 1 ECU som godtgørelse for ikke-økonomisk skade.
- 7 Retten bemærkede i præmis 44, at Rådets afslag på at træffe de konkrete foranstaltninger, som ville have gjort det muligt for det at stille sagsøgerne på lige fod med deres kolleger, som havde bestået udvælgelsesprøve B/228, for så vidt angår det tidspunkt, fra hvilket deres ændrede indplacering har virkning, udgjorde en overtrædelse af EF-traktatens artikel 176.
- 8 Herved anførte Retten nærmere:

»38. Ved at afslå at ændre sagsøgernes indplacering med tilbagevirkende gyldighed fra den 1. januar 1991, som det var tilfældet for de tjenestemænd, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228, fratog Rådet dem en udsigt til — efter de i vedtægten fastsatte tidsterminer — at blive forfremmet på et tidligere tidspunkt til lønklasse B4, og videre på et tidligere tidspunkt til lønklasse B3, og dermed muligheden for, at deres karriere kunne forløbe på de samme vilkår som karrieren for de ansøgere, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228. Som sagsøgerne har anført uden at blive modsagt af Rådet, var 11 af de 15 tjenestemænd, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228 og havde fået ny indplacering i 1991, allerede blevet forfremmet til lønklasse B3 pr. 1. januar 1996, og tre af disse vil i 1996 kunne forfremmes til lønklasse B2, mens de fire andre tjenestemænd, der havde bestået, pr. samme dato var blevet forfremmet til lønklasse B4, og tre af disse vil i 1996 kunne forfremmes til lønklasse B3. Som svar på et skriftligt spørgsmål fra Retten har Rådet indrømmet, at såfremt sagsøgerne var blevet indplaceret i lønklasse B5 i januar 1991, kunne de muligvis selv i medfør af vedtægtens artikel 45, stk. 2, være blevet forfremmet til lønklasse B4 i juli 1991 og til lønklasse B3 pr. 1. juli 1993, på hvilket tidspunkt deres nettovederlag ville have oversteget det vederlag, som de på daværende tidspunkt faktisk opbevar.

39. Sagsøgernes udsigter til udvikling af deres karriere er således blevet fordrejet i forhold til udsigterne for de tjenestemænd, der havde bestået udvælgelsesprøve

B/228, hvilket skyldes Rådets undladelse af at træffe de fornødne foranstaltninger med henblik på at stille de ansøgere, der, efter at de først havde deltaget i udvælgelsesprøve B/228, til sidst bestod udvælgelsesprøve B/228a, på lige fod med dem, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228, især for så vidt angår betingelserne for deres ændrede indplacering, som de havde samme ret til som de tjenestemænd, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228. Efter iværksættelsen af udvælgelsesprøve B/228a, som ifølge den sagsøgte institutions egen forklaring blev afholdt for at beskytte de rettigheder, der var blevet tilsidesat som følge af de ulovlige forhold i forbindelse med udvælgelsesprøve B/228, havde Rådet nemlig kunnet bestemme, at de ændrede indplaceringer af de tjenestemænd, der havde bestået, ville få virkning fra samme tidspunkt som de ændrede indplaceringer af de tjenestemænd, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228. Da det ikke på forhånd fastsatte denne løsning, burde det, efter at det havde modtaget sagsøgernes anmodninger herom, have trukket afgørelserne om ændret indplacering pr. 1. januar 1994 tilbage og derefter for at sikre ligebehandling have genoprettet de pågældendes karrierer, således at der sikredes dem en anciennitet i kategori B, der var den samme som ancienniteten i denne kategori for de tjenestemænd, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228.«

- 9 Retten fandt, at de tjenestemænd, der havde bestået de afholdte prøver på grundlag af meddelelserne B/228 og B/228a, måtte anses for at have bestået én og samme udvælgelsesprøve, og den fastslog herefter i præmis 42, at Rådet dermed havde pligt til at behandle de personer, der havde bestået prøverne på grundlag af meddelelse B/228a, på samme måde som de personer, der havde bestået prøverne på grundlag af meddelelse B/228, nemlig ved at tillægge den ændrede indplacering af den første gruppe de samme virkninger som den ændrede indplacering af den anden gruppe.
- 10 Vedrørende det tab, der faktisk var lidt som følge af den fastslåede overtrædelse, anførte Retten:

»46. Sagsøgerne har ikke bevist, at der foreligger det tab, som de har gjort gældende, og som angiveligt udgøres af forskellen mellem de vederlag, som de oppebar fra den 1. januar 1991 til den 1. januar 1994, og de vederlag, som de ville have oppebåret i denne periode, såfremt de var blevet indplaceret i lønklasse B5 med virkning fra den 1. januar 1991. Som det fremgår af de oplysninger, der er fremlagt af Rådet som svar på et skriftligt spørgsmål fra Retten, og som sagsøgerne ikke har bestridt, har disse nemlig faktisk ikke lidt noget nettotab af vederlag, hvilket navnlig skyldes bortfaldet af den faste godtgørelse, det såkaldte sekretariatstillæg, som de var berettiget til, før deres indplacering blev ændret.

47. Derimod har sagsøgerne godtgjort at være berettiget til erstatning for det tab, der skyldes, at de ikke blev indplaceret i kategori B samtidig med de tjenestemænd, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228, for selv om de ikke havde haft ret til forfremmelse, efter at deres indplacering var blevet ændret, mistede de under alle omstændigheder en udsigt til et fremtidigt karriereforløb svarende til karrieren for de ansøgere, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228...

48. Sagsøgerne gør gældende, at de i øvrigt har lidt et ikke-økonomisk tab, som de opgør til et symbolsk beløb på 1 ECU.

49. For så vidt angår dette tab finder Retten, at hverken den omstændighed, at en udvælgelsesprøve ikke består, eller at senere prøver forberedes, principielt kan anses for at forvolde en ikke-økonomisk skade, der automatisk skal erstattes, så meget mere som sagsøgerne i nærværende sag ikke har bevist, at den omstændighed, at de ikke blev optaget på egnethedslisten for udvælgelsesprøve B/228, skyldes de ulovligheder, der førte til annullationen. For så vidt angår det tab, som sagsøgerne skulle være påført som følge af Rådets afslag på at imødekomme deres krav om erstatning og deres efterfølgende klage, bemærkes, at dette er sammenfaldende med selve det tab, som Rådet har afslået at erstatte. Det kan følgelig ikke udgøre et særskilt tab, for hvilket der skal ydes særskilt erstatning.

50. Retten finder, at den ikke-økonomiske skade, som sagsøgerne reelt har lidt, vedrører den langvarige tilstand af uvished, som de befandt sig i med hensyn til forløbet af deres karriere. Det fremgår i så henseende af de særlige omstændigheder i sagen, at der har foreligget væsentlige mangler i forbindelse med afviklingen af de prøver, der blev afholdt på grundlag af meddelelse B/228, og en alvorlig tilsidesættelse af sagsøgernes ret til, at disse prøver blev afviklet forskriftsmæssigt, hvortil kommer, at Rådets afslag på at stille dem på lige fod med deres kolleger, hvis indplacering blev ændret med virkning fra den 1. januar 1991, blev givet på et tidspunkt, hvor de allerede havde bestået de prøver, der var afholdt på grundlag af meddelelse B/228a.

51. Retten finder, at de økonomiske og ikke-økonomiske tab, som hver af sagsøgerne har lidt, med føje og efter ret og rimelighed samlet kan opgøres til 500 000

BEF (jf. Rettens domme af 9.2.1994, sag T-82/91, Latham mod Kommissionen, Sml. Pers. II, s. 61, og sag T-3/92, Sml. Pers. II, s. 83). Rådet vil herefter være at dømme til at betale dette beløb til hver af sagsøgerne.«

11 Rådet har under nærværende appel fremført følgende seks anbringender:

— overtrædelse af traktatens artikel 176

— overtrædelse af vedtægtens artikel 30

— overtrædelse af princippet om ligebehandling

— overtrædelse af vedtægtens artikel 45, stk. 2

— overtrædelse af artikel 48 i Rettens procesreglement

— de retlige betingelser for, at der ifaldes ansvar, er ikke opfyldt, og proportionalitetsprincippet er tilsidesat.

De første fire anbringender

12 Med de første fire anbringender, som skal behandles under ét, kritiserer Rådet nærmere bestemt Retten for, at den har lagt Rådet til last at have foretaget en mangelfuld gennemførelse af den tidligere nævnte dom i sagen Raiola-Denti m.fl. mod Rådet, da det besluttede at afholde en ny udvælgelsesprøve og at indplacere de tjernestemænd, der havde bestået prøven, i lønklasse B5 med virkning fra den 1. januar 1994.

- 13 Rådet har i den forbindelse gjort gældende, at det for at bevare rettighederne for de ansøgere, der har lidt skade som følge af fejl i forbindelse med en udvælgelsesprøve, er tilstrækkeligt ifølge Domstolens praksis (dom af 14.7.1983, sag 144/82, Detti mod Domstolen, Sml. s. 2421, af 6.7.1993, sag C-242/90 P, Kommissionen mod Albani m.fl., Sml. I, s. 3839, og af 9.8.1994, sag C-412/92 P, Parlamentet mod Meskens, Sml. I, s. 3757), at ansættelsesmyndigheden for den pågældende institution afholder en ny udvælgelsesprøve på tilsvarende niveau som den første. De foranstaltninger, som Rådet har truffet til opfyldelse af dommen i sagen Raiola-Denti m.fl. mod Rådet, er i enhver henseende i overensstemmelse med denne retspraksis.
- 14 I den forbindelse har Rådet navnlig anfægtet Rettens bemærkninger i præmis 38 og 39 i den appellerede dom, hvorefter den ændrede indplacering af sagsøgerne burde have haft tilbagevirkende gyldighed fra den samme dato, som den ændrede indplacering i henhold til udvælgelsesprøve B/228, dvs. fra den 1. januar 1991. Rådet finder, at denne udtalelse gør indgreb i dets beføjelser efter traktatens artikel 176, hvorefter den institution, som den annullerede retsakt hidrører fra, har pligt til at gennemføre de til dommens opfyldelse nødvendige foranstaltninger, og det bemærker, at det i den forbindelse råder over et skøn.
- 15 Rådet finder endvidere, at en ændret indplacering med tilbagevirkende gyldighed fra den 1. januar 1991 ville være i strid med vedtægtens artikel 45, stk. 2, som bestemmer: »En tjenstemands overgang fra en tjenstegruppe eller kategori til en anden tjenstegruppe eller højere kategori, kan kun finde sted på grundlag af en udvælgelsesprøve«, og tillige ville være i strid med princippet om ligebehandling, da de seks personer, der bestod udvælgelsesprøve B/228a, ikke havde bestået den første udvælgelsesprøve B/228.
- 16 Det skal bemærkes, at Domstolen har fastslået, at det i medfør af traktatens artikel 176 påhviler vedkommende institution under overholdelse af principperne i de fællesskabsbestemmelser, der finder anvendelse, over for den berørte part at

træffe enhver foranstaltning, som er egnet til på rimelig måde at kompensere for den ulempe, der for ham har været en følge af den annullerede retsakt (jf. dom af 5.3.1980, sag 76/79, Könecke mod Kommissionen, Sml. s. 665, præmis 15).

- 17 Det fremgår af præmis 3 og 4 i den appellerede dom, at efter den tidligere nævnte dom i sagen Raiola-Denti m.fl. mod Rådet, hvorved Retten annullerede de dispositioner, der blev truffet efter afgørelserne om at give ansøgerne adgang til prøverne i den interne udvælgelsesprøve B/228, besluttede Rådet dels at opretholde afgørelserne om ændret indplacering af de femten ansøgere, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228, med virkning fra den 1. januar 1991, dels at afholde en intern udvælgelsesprøve B/228a for de ansøgere, der ikke havde bestået prøverne i forbindelse med udvælgelsesprøve B/228. Arten af prøverne i forbindelse med udvælgelsesprøve B/228a og de nærmere bestemmelser om vurderingen af prøverne var identiske med, hvad der gjaldt for prøverne ved udvælgelsesprøve B/228. Sagsøgerne, som bestod prøverne, blev optaget på egnethedslisten i december 1993. Begge sagsøgerses stilling er blevet opnormeret til lønklasse B5 med virkning fra den 1. januar 1994.
- 18 Hvad for det første angår datoen for den ændrede indplacering skal det bemærkes, at i henhold til vedtægtens artikel 45, stk. 2, kan en tjenstemands overgang fra en kategori til en højere kategori kun finde sted på grundlag af en udvælgelsesprøve. Det er således en ufravigelig betingelse for, at en tjenstemand kan udnævnes i en højere kategori, at han har bestået en udvælgelsesprøve (jf. dom af 12.7.1973, sag 28/72, Tontodonati mod Kommissionen, Sml. s. 779, præmis 8), hvorfor denne betingelse skal være opfyldt på det faktiske udnævnelsestidspunkt. Vedtægtens artikel 45, stk. 2, er følgelig til hinder for en udnævnelse, som får virkning fra en tidligere dato, end da udvælgelsesprøven blev bestået.
- 19 For så vidt angår den foreliggende sag følger det af det anførte, at eftersom sagsøgerne først bestod udvælgelsesprøven i slutningen af 1993, kunne deres indplacering ikke ændres med virkning fra den 1. januar 1991. Den modsatte opfattelse, der fremgår af præmis 38-44 i den appellerede dom, må derfor anses for urigtig. Den kan dog ikke i sig selv medføre, at den appellerede dom ophæves.

- 20 Hvad dernæst angår Rådets argumentation om, at forpligtelserne efter traktatens artikel 176 er opfyldt med afholdelsen af en ny udvælgelsesprøve og indplaceringen af de ansøgere, der havde bestået prøven, i lønklasse B5 med virkning fra den 1. januar 1994, følger det af Domstolens praksis (dommen i sagen Parlamentet mod Meskens, a.st., præmis 24), at traktatens artikel 176, ud over en forpligtelse for administrationen til at træffe foranstaltninger til opfyldelse af Domstolens dom, indebærer en forpligtelse til at erstatte det yderligere tab, som i givet fald er opstået på grund af den ulovlige retsakt, der er annulleret, forudsat at betingelserne i EF-traktatens artikel 215, stk. 2, er opfyldt. Det er således ikke nogen betingelse efter traktatens artikel 176 for at erstatte dette tab, at der er begået en ny tjeneste-fejl, som er forskellig fra den oprindelige ulovlige retsakt, der er annulleret, men der skal efter artikel 176 ydes erstatning for det tab, som skyldes denne retsakt, og som varer ved, efter at den er annulleret, og efter at administrationen har opfyldt annullationsdommen.
- 21 Da sagsøgerne med deres påstand netop tilsigter at opnå erstatning for det tab, som skyldes den ulovlige retsakt, der er annulleret, må de fire første anbringender forkastes.

Det første led af det sjette anbringende

- 22 Med det første led af det sjette anbringende har Rådet gjort gældende, at betingelserne for, at det kan ifalde ansvar, ikke er opfyldt. Rådet har ikke handlet ulovligt ved opfyldelsen af dommen i sagen Raiola-Denti m.fl. mod Rådet, hvorfor to af betingelserne for, at der ifaldes ansvar, nemlig tab og årsagsforbindelse, ikke er opfyldt. Rådet har i den forbindelse nærmere anført, at selv om manglerne påvirkede de 71 ansøgere til udvælgelsesprøve B/228 på samme måde, følger det dog ikke heraf, at der automatisk er ret til erstatning af et påstået tab, når der ikke er bevist en årsagsforbindelse mellem de nævnte mangler og den omstændighed, at denne første udvælgelsesprøve ikke blev bestået.

- 23 Det er fast retspraksis (jf. dom af 1.6.1994, sag C-136/92 P, Kommissionen mod Brazzelli Lualdi m.fl., Sml. I, s. 1981, præmis 42), at ved pådømmelsen af et af en tjenestemand fremsat krav om erstatning skal flere betingelser være opfyldt, for at Fællesskabet kan ifalde ansvar, idet de handlinger, institutionen kritiseres for at have begået, skal være ulovlige, der skal være lidt et tab, og der skal være årsagsforbindelse mellem handlingerne og tabet.
- 24 For så vidt angår den første af disse betingelser fremgår det af præmis 19 i nærværende dom, at den ulovlige adfærd — i modsætning til det af Retten anførte i præmis 38-44 i den appellerede dom — ikke består i Rådets afslag på at ændre sagsøgernes indplacering med virkning fra den 1. januar 1991, men i den oprindelige retsakt, der er annulleret, dvs. de dispositioner, der blev truffet efter afgørelserne om at give ansøgerne adgang til prøverne i udvælgelsesprøve B/228 (jf. dommen i sagen Raiola-Denti m.fl. mod Rådet, a.st.). Det er i øvrigt netop denne retsakt, som ifølge Rettens konstateringer i præmis 6 i den appellerede dom ligger til grund for den anmodning, som sagsøgerne indgav i medfør af vedtægtens artikel 90, stk. 1.
- 25 Hvad dernæst angår tabet bemærkes, at en ikke-økonomisk skade som følge af den langvarige tilstand af uvished, som sagsøgerne befandt sig i med hensyn til forløbet af deres karriere (præmis 50 i den appellerede dom), ikke under nogen omstændigheder kan anerkendes. Den begrundelse, som Retten har anført til støtte for denne konklusion — nemlig »væsentlige mangler i forbindelse med afviklingen af de prøver, der blev afholdt på grundlag af meddelelse B/228 ... en alvorlig tilsidesættelse af sagsøgernes ret til, at disse prøver blev afviklet forskriftsmæssigt, hvortil kommer, at Rådets afslag på at stille dem på lige fod med deres kolleger, hvis indplacering blev ændret med virkning fra den 1. januar 1991, blev givet på et tidspunkt, hvor de allerede havde bestået de prøver, der var afholdt på grundlag af meddelelse B/228a« — vedrører således for det første navnlig manglernes grovhed, som allerede har givet anledning til, at de anfægtede retsakter blev annulleret ved dommen i sagen Raiola-Denti m.fl. mod Rådet, men ikke sagsøgernes langvarige

tilstand af uvished med hensyn til forløbet af deres karriere. For det andet burde Retten, da den vurderede en eventuel ikke-økonomisk skade, ved siden af den langvarige tilstand af uvished, som sagsøgerne befandt sig i, have taget hensyn til andre skærpende omstændigheder, der måtte foreligge i deres særlige situation.

- 26 Da Retten ikke har gjort dette, og da sagsøgerne i øvrigt ikke har gjort sådanne omstændigheder gældende, må den appellerede dom ophæves, for så vidt som der herved blev tilkendt sagsøgerne en ret til godtgørelse for den ikke-økonomiske skade, de angiveligt havde lidt.
- 27 Idet sagen er moden til påkendelse på dette punkt, skal Rådet herefter frifindes for sagsøgernes påstand om erstatning for en ikke-økonomisk skade, jf. artikel 54, stk. 1, i EF-statutten for Domstolen.
- 28 Derimod kan det ikke på forhånd udelukkes, at de tjenestemænd, der ikke bestod den første udvælgelsesprøve B/228, og som i lighed med sagsøgerne bestod den anden udvælgelsesprøve B/228a, har lidt et økonomisk tab, som består i, at de ikke har haft udsigt til et fremtidigt karriereforløb svarende til karrieren for de ansøgere, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228 (jf. præmis 47 i den appellerede dom), hvilket var en følge af, at deres indplacering ikke kunne ændres med virkning fra den 1. januar 1991.
- 29 For så vidt angår spørgsmålet om årsagsforbindelsen mellem den ulovlige adfærd og det økonomiske tab i denne forbindelse bemærkes, at det påhviler Rådet at fremlægge bevis for, at sagsøgernes manglende held ved den første udvælgelsesprøve — såvel som det heraf følgende tab — ikke skyldes de konstaterede ulovligheder. Da et sådant bevis ikke er ført i sagen, må det første led af det sjette anbringende forkastes på dette punkt.

Det femte anbringende og det andet led af det sjette anbringende

- 30 Med det femte anbringende og med det andet led af det sjette anbringende har Rådet endelig kritiseret Retten for, at den ved fastsættelsen af de tilkendte beløb har tilsidesat artikel 48, stk. 2, i Rettens procesreglement, idet den har taget hensyn til en ny faktisk omstændighed, nemlig karrierforløbet for de femten tjenestemænd, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228, mellem datoen for sagsanlægget og datoen for retsmødet, samt at den har tilsidesat proportionalitetsprincippet.
- 31 I den henseende bemærkes, at anbringendet om tilsidesættelse af artikel 48, stk. 2, i Rettens procesreglement, hvorefter nye anbringender ikke må fremsættes under sagens behandling, uden videre må afvises. Det fremgår nemlig af sagens akter, at Retten den 26. januar 1996 anmodede sagsøgerne om at angive det beløb, der udgjorde forskellen mellem deres vederlag, indtil deres indplacering blev ændret med virkning fra den 1. januar 1994, og de lønninger, som de ville have oppebåret, såfremt deres indplacering var blevet ændret til lønklasse B5 med virkning fra den 1. januar 1991 som for de tjenestemænd, der havde bestået udvælgelsesprøve B/228. Eftersom denne anmodning havde hjemmel i artikel 64, stk. 3, i Rettens procesreglement, kunne Retten uden at tilsidesætte procesreglementets artikel 48, stk. 2, tage besvarelserne i betragtning, så meget mere som Rådet fik mulighed for at udtale sig om dette spørgsmål under retsmødet.
- 32 For så vidt angår anbringendet om, at proportionalitetsprincippet er tilsidesat, skal der henvises til, at det ifølge Domstolens praksis (dommen i sagen Kommissionen mod Brazzelli Lualdi m.fl., a.st., præmis 81) alene er Retten, der har kompetence til, inden for rammerne af den nedlagte påstand, at fastslå, hvorledes og i hvilket omfang skaden skal erstattes. For at Domstolen imidlertid kan udøve sin domstolskontrol af Rettens domme, skal disse være tilstrækkeligt begrundede.

- 33 I nærværende sag gør Rettens argumentation i præmis 51 i den appellerede dom — ifølge hvilken det tab, som hver af sagsøgerne har lidt, med føje og efter ret og rimelighed kan opgøres til 500 000 BEF — det ikke muligt for Domstolen at få kendskab til de kriterier, der er lagt til grund for fastsættelsen af dette beløb. Uden en nærmere angivelse heraf er Domstolen imidlertid ikke i stand til at bedømme, om den appellerede dom er i strid med proportionalitetsprincippet på dette punkt.
- 34 Herefter må den appellerede dom ophæves, for så vidt som Rådets afgørelser af 9. og 15. juni 1994 samt af 4. januar 1995 herved blev annulleret, og Rådet blev tilpligtet at betale hver af sagsøgerne et beløb på 500 000 BEF i samlet erstatning for økonomiske og ikke-økonomiske tab.

Hjemvisning af sagen til Retten

- 35 Artikel 54, stk. 1, i EF-statutten for Domstolen bestemmer: »Giver Domstolen appellanten medhold, ophæver den den af Retten truffne afgørelse. Domstolen kan i denne forbindelse enten selv træffe endelig afgørelse, hvis sagen er moden til påkendelse, eller hjemvise den til Retten til afgørelse.«
- 36 Da sagen ikke er moden til afgørelse, for så vidt som den vedrører sagsøgernes påstand om erstatning for et økonomisk tab, bør den hjemvises til Retten.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

DOMSTOLEN (Sjette Afdeling)

- 1) Punkt 1, 2 og 4 i domskonklusionen i dom afsagt den 26. juni 1996 af De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans i sag T-91/95, De Nil og Impens mod Rådet, ophæves.
- 2) Rådet for Den Europæiske Union frifindes for sagsøgernes påstand om erstatning for en ikke-økonomisk skade.
- 3) Sagen hjemvises til Retten til afgørelse vedrørende sagsøgernes påstand om erstatning for et økonomisk tab.
- 4) Afgørelsen om sagens omkostninger udsættes.

Ragnemalm

Schintgen

Mancini

Murray

Hirsch

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 14. maj 1998.

R. Grass

H. Ragnemalm

Justitssekretær

Formand for Sjette Afdeling